

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOK-R2A1P-052

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO

Arkusz II

ARKUSZ II

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ

ROK 2005

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 10 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Możesz korzystać ze słowników.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**

część I – 20
część II – 20
część III – 30

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

tylko
OKE Kraków,
OKE Wrocław

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Arkusz składa się z trzech części: część I arkusza to test leksykalno – gramatyczny, część II – test sprawdzający rozumienie czytanego tekstu. W tych częściach zakreśl poprawne odpowiedzi.

Część III arkusza zawiera oryginalny tekst w języku kaszubskim, który należy przetłumaczyć na język polski. Tekst tłumaczenia napisz w miejscu na to przeznaczonym.

Część I – TEST LEKSYKALNO-GRAMATYCZNY

Zadanie 1. (1 pkt)

W jednej z podanych grup wyrazów zawsze występuje *ã*. Zakreśl poprawną odpowiedź.

A.	s...	s...sôd	grz...da
B.	r...ka	p...k	ks...żka
C.	z...bë	z r...ką	s...k
D.	szt...pel	k...t	prz...dze

Zadanie 2. (1 pkt)

W której z podanych grup wyrazów zawsze występuje *ë*? Zakreśl poprawną odpowiedź.

A.	mòj...gò	sz...c	tł...c
B.	j...m	gôdając...	sl...dz
C.	ch...cz	szr...ce	sł...chac
D.	d...ch	szpi...k	s...dzy

Zadanie 3. (1 pkt)

Z podanych grup wyrazów wybierz tę, w której pisownię *ë* można wyjaśnić wymianą w polszczyźnie na *i, y, u*.

A.	mùdzëc	szëc	chëra
B.	përdëgónë	sëkniô	wërwàs
C.	przódë	fërfôtka	plësk
D.	zëma	rëba	dëch

Zadanie 4. (1 pkt)

Do jednej z grup wyrazów wkradły się błędy związane z pisownią *ô*. Zaznacz tę grupę.

A.	wôga	sztôłt	jô
B.	knôp	wësztlôlcôny	krowc
C.	rôz	môsz	kôrbiônka
D.	môłniô	pôłnié	szôł

Zadanie 5. (1 pkt)

Gdzie znajdujesz wyłącznie te wyrazy, w których poprawnie zaznaczono labializację?

A.	ùchò	pògòda	mòwa
B.	wołac	kòzdi	chòri
C.	ful	kùra	okno
D.	gùzdrac	morze	komùdny

Zadanie 6. (2 pkt.)

Jaki proces językowy zachodzi w wyrazach: *cesla, sano, zelony, dzywny*?

- A. kaszubienie
- B. prejotacja
- C. bylaczenie
- D. labializacja

Zadanie 7. (2 pkt.)

W podanej grupie wyrazów – *szczescé, żěto, czekóm, zadźqc*- pisownia różni się od wymowy.

W wymowie różnica ta polega na:

- A. mieszaniu szeregów
- B. zmiękczeniu określonych spółgłosek
- C. utwardzaniu określonych spółgłosek
- D. ubezdźwięcznianiu określonych spółgłosek

Zadanie 8. (2 pkt.)

W podanym zdaniu zakreśl jedną poprawną możliwość (A, B, C, D) uzupełnienia.

Pò niebie płëną..... blónë.

- A. biôlé
- B. biôli
- C. białé
- D. biôłë

Zadanie 9. (1 pkt)

Charakterystyczną cechą języka północnych Kaszub jest:

- A. częste akcentowanie pierwszej sylaby w wyrazie
- B. częste akcentowanie ostatniej sylaby w wyrazie
- C. tylko akcent kolumnowy
- D. akcentowanie tylko przedostatniej sylaby w wyrazie

Zadanie 10. (1 pkt)

Jednym z procesów językowych różniących kaszubszczyznę od polszczyzny jest proces, który obrazują przytoczone czasowniki: *wezków, spijków, nie płaczków, dajków*. Zjawisko to nazywamy:

- A. kompozycją
- B. zgrubieniem wyrazów
- C. zdrobnieniem wyrazów
- D. upodobnieniem

Zadanie 11. (2 pkt.)

Wskaż, którego formantu nie można dodać do podanej podstawy słowotwórczej
płom-

- A. - ny
- B. - iszk
- C. - ëchny
- D. - iskò

Zadanie 12. (2 pkt.)

Przeczenie "ni" powinno się znaleźć przed grupą czasowników:

A.	słëchóm	mùszã	jidã
B.	sedzã	zëwóm	mògã
C.	móm	czëtóm	mëszlã
D.	ma	móm	mògã

Zadanie 13. (1 pkt)

Przydawka w kaszubszczyźnie na ogół stoi:

- przed rzeczownikiem, do którego się odnosi,
- po rzeczowniku, do którego się odnosi,
- na końcu zdania,
- w dowolnym miejscu zdania

Zadanie 14. (1 pkt)

Wypowiedzenie *Jabkò pôdò niedalek jablónczy* jest:

- zdaniem pojedynczym,
- zdaniem złożonym,
- równoważnikiem zdania,
- żadnym z wymienionych

Zadanie 15. (1 pkt)

Informacji o ciekawych miejscach na Kaszubach będziesz szukać w:

- słowniku etymologicznym kaszubszczyzny
- bedekerze kaszubskim
- słowniku polsko-kaszubskim
- leksykonie językowym

Część II – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania. Odpowiedzi szukaj tylko w podanym tekście.

Aleksander Majkowski

Żëcé i przigòdë Remùsa
(wëjimk)

Dużi kawałk zemi kaszëbsczi pòkriwają lasë, ale zóden nie je taczi wiòldzi i pełen tajemnicë jak Las Mirochòwsczi. Òd Mòjsza i Gbùrsczi Kamińcë na zòchòdze słuńca do Sëtny Górë i Czarcëch Błót, òd Miechùcëna i Dzëwczzi Górë na pòłniu do wiòldzégò kamienia przë Nowi Hëce i do Klãczna: na taką szërzą i dłużą òn sã rozsòdł z wòjskã swòjich stolemnëch bùków, dãbów, chòjn i ptòszich drzew. Dniama całima pò nim błãdzëc mòżesz, nie naszedłszë zëwi dëszë. Leno wiòldzë jezora òtmikają duktë dlò wiatrów i słuńca i leznosc dają wësoczim ùzymkóm i kòrunóm drzewiãt do przezëraniò sã w zwiercadle swòjich wód. Nańdziesz w dołach zataconëch błotka i łączzi, gdzie sã pase jelén i sarna. Zabłãdzëc mòżesz na zybi straszny, kãdka pòrene i pò zòchòdze słuńca górą letkò wãdrëje Dëch Lasu i cã prowadzi na pewną smierc, zli, że lëdzczé òkò zazérò do jegò państwa. Tedë zóden twój krzik cã nie retëje, bò twójégò zëwù nie pòslą drzewa dali do lëdzczych ùszu. Le westchniesz do Matczi Bosczi w te słowa: Jidã dali, dali w las, weznã Nòswiãtszi Pannë Mariji Matczi

pas! Tej zakrzikną sowë w strëpiałëch dzurach dąbów, òmanë sã rozbiegną i Aniół Stróż pòkòże cë zeloné kãpë, pò chtërnëch skòczącë wëbładzysz na cwiardé grądë. Jidącë staniesz kòle fùndamentów przidczy górë. Czej wińdziesz na ji wierzch, widzysz, że òna òkrągłò i wkól ùsëpóné na spichù òbronné walë ze zemi. W jedny stronie widzysz na pól zasëpóną lëstama stëdnią, a pòd jednym z krzów grabòwëch, co tam rosca, lezi pies czòrny. Lezi niezëwi. Pësk schòwól w trówã a mùchë pò nim chòdzą. Ale nocą w gòdzëni dëchów òn òzëje, biegò wkól wałów i szczekò, jak jinszi pies na gbùrszci òbòrze. Chto tądka nocą z Bącz, Szopë abò Bòru jic mùszi, ten przërëchli krokù, czëjącë szczekanié psa na zómkòwiskù i sã przëzëgnò, bò mù straszno. A lesny, chtëren z nabitą rącznicą pilëje na sòrena, pòdniese sã i jidze dali nie wëstrzeliwszë w psa, bò wié, że na niegò kùla zòdna nie ùlónò. W głãbòczich dolënach priskają tam ze zemi zdroje i wączzima rowama plëną kù pòłny nocë: to sã zdroje Łebë, chtërna na zòchód słuńca plënie i w niemieczi Pòmòrsce przez Łebsczé Jezoro wpliwò w mòrze. Tam w nëch dolënach ùdrzisz mòdžilë stolemów, chtërny głãbòkò leżą pòd gòrama kamieni. Strzód wësoczych drzew na wizach nańdziesz duzé kamienie sztòłtów lëdzcich, pòstawionëch w kòle jak do tuńca. Lëdze ò nich pòwiòdają, że to zaklãti wieselnicë. Tam sã rodzą pòwiòstczy i bójczy, chtërne stòri lëdze wieczorama przë kòminkù pòwiòdają, tam dzëczy zwiërz i ptastwò lasowé mają swòj rôj, swòje państwò i wòlã.

W głãbi tegò lasu czile mòłëch wsy sedzy nad zdrojama Łebë: Bór, Bącz, Szopa. Ale na skraju ùsadła duzò wies Swiònowò, chtërna w swòjim kòscele chòwie cëdama chwalny òbròz Matczy Bòszi Swiònowszci. Niedalek lezi Mirochòwò, chtërno za czasów krzëzacczych wëjãło berło z rãk Chmielna jakò stolëca zemi.

Zadanie 16. (1 pkt)

Przedstawiony tekst jest:

- A. dialogiem
- B. opisem krajobrazu
- C. monologiem
- D. sprawozdaniem

Zadanie 17. (2 pkt)

W zdaniu *Niedalek lezi Mirochòwò, chtërno za czasów krzëzacczych wëjãło berło z rãk Chmielna jakò stolëca zemi* została ukryta następująca informacja z dziejów Mirachowa:

- A. Mirachowo przyczyniło się do pokonania Krzyżaków
- B. Mirachowo zostało gminą
- C. Mirachowo stało się administracyjnie ważniejsze od Chmielna
- D. Mirachowo zostało województwem

Zadanie 18. (1 pkt)

Do czego odwołuje się autor w zdaniu *Strzód wësoczych drzew na wizach nańdziesz duzé kamienie sztòłtów lëdzcich, pòstawionëch w kòle jak do tuńca* ?

- A. kręgów kamiennych
- B. kamieniołomów
- C. labiryntu
- D. grot wapiennych

Zadanie 19. (1 pkt)

W tekście wykorzystano elementy kaszubskich wierzeń ludowych, które są reprezentowane przez:

- A. „omany”, diabły, duchy
- B. stolemy, kraśnięta, purtki
- C. czarnego psa, wieszczego, smętka
- D. duchy, czarnego psa, stolemy

Zadanie 20. (2 pkt)

Słowo *zybiô* ze zdania *Zablądżęc możesz na zybi straszny* oznacza:

- A. trzęsawisko
- B. huśtawkę
- C. pustkowie
- D. parów

Zadanie 21. (1 pkt)

Zdanie *Jidã dali, dali w las, weznã Nôswiãtzi Pannë Mariji Matczy pas* wyraża:

- A. wiarę w zabobony
- B. wiarę w opiekę Matki Boskiej
- C. wiarę w magiczne działanie pasa
- D. żadne z powyższych

Zadanie 22. (2 pkt)

Które tłumaczenie zdania *Jidącë staniesz kòle fùndameńtów przidczy górë* jest najwłaściwsze?

- A. Jadąc staniesz obok fundamentów góry.
- B. Idąc staniesz u podnóża stromej góry.
- C. Doszedłszy staniesz koło niskiej góry.
- D. Idący staną koło fundamentów przed górą.

Zadanie 23. (1 pkt)

W tekście jest mowa o Duchu Lasu. W mitologii kaszubskiej duchami lasu są między innymi:

- A. Smãtk, Mùmôcz
- B. Grzenia, Gôsk
- C. Pólnica, Klabatnik
- D. Bòrówc, Bòrowô Cotka

Zadanie 24. (2 pkt)

W zdaniu *To są zdroje Lebë, chtërna na zôchód slućca plënie i w niemiecczi Pòmòrsce przez Lebsczé jezoro wpliwô w mòrze* sformułowanie *niemiecczi Pòmòrsce* należy przetłumaczyć:

- A. w niemiecko - pomorskiej
- B. na terenie niemieckiego Pomorza
- C. w niemieckości Pomorza
- D. w niemieckie Pomorze

Zadanie 25. (1 pkt)

Ten, kto odwiedzi Lasy Mirachowskie będzie w nich przede wszystkim odczuwał:

- A. lęk
- B. radość
- C. zachwyt
- D. spokój

Zadanie 26. (1 pkt)

W tekście pojawiają się „zakłęci weselnicy”. Podobny motyw został wykorzystany w:

- A. „Granicy” Z. Nałkowskiej
- B. „Chłopach” W. St. Reymonta
- C. „Panu Tadeuszu” A. Mickiewicza
- D. „Weselu” St. Wyspiańskiego

Zadanie 27. (1 pkt)

Słowo *czëjącë* w zdaniu *Chto tądka nocą z Bączą, Szopë abò Bòru jic mùszì, ten przërëchli krokù czëjącë szczekanié psa na zómkòwiskù i sã przëżegnò, bò mù straszno* jest następującą częścią mowy:

- A. przymiotnikiem
- B. rzeczownikiem
- C. imiesłowem
- D. przysłówkiem

Zadanie 28. (1 pkt)

„Czarny pies”, o którym mowa w tekście jest w nim symbolem:

- A. złych mocy
- B. ludzkiego nieszczęścia
- C. pokutującego grzesznika
- D. przemijania

Zadanie 29. (1 pkt)

W zdaniu *Chto tądka nocą z Bączą, Szopë abò Bòru jic mùszì, ten przërëchli krokù czëjącë szczekanié psa na zómkòwiskù i sã przëżegnò, bò mù straszno* słowo *przërëchli* znaczy:

- A. doda
- B. przyspieszy
- C. nadłoży
- D. zwolni

Zadanie 30. (2 pkt)

Wypowiedzenie *Jidącë stóniesz kòle fundameńtów przidczì górë* jest:

- A. równoważnikiem zdania
- B. zdaniem pojedynczym
- C. zdaniem złożonym
- D. wypowiedzeniem złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

BRUDNOPIS